

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål G

”Mener ministeren, at de nuværende efterafgrødereregler giver mening i forhold til landmændenes virkelighed, jf. artiklen ”Kæmpede for at nå efterafgrøde-deadline: Såmaskinen lå lige i halen på mejetærskeren” fra Landbrugsavisen den 2. september 2021 ([link til landbrugsavisen](#))? Og vil ministeren tage initiativ til en ny og mere meningsfuld model for såning af efterafgrøder?”

Svar

Tak for muligheden for at svare på spørgsmålet.

Også tak for en god drøftelse om efterafgrøderne på samrådet den 30. september.

TALEPAPIR

Som opfølgning på samrådet har jeg besvaret udvalgets spørgsmål om reguleringen i andre lande og om kvælstofeffekt af henholdsvis efterafgrøder og vinterafgrøder.

Jeg har endvidere besvaret spørgsmål fra udvalget om efterafgrøder og muligheder for at udnytte halm.

Derudover vil jeg gerne kvittere for, at vi i mellemtiden har indgået en god og meget bred landbrugsaf-tale.

Artiklen i Landbrugsavisen

Men nu til sagen.

Artiklen i Landbrugsavisen er på flere måder fascinerende. Her tænker jeg først og fremmest på historien om, at såmaskinen ligger lige i halen på mejetærskeren. Nærmest som en konvoj, der stormer frem.

TALEPAPIR

At landbrugeren ligefrem vælger den løsning og stempler rent ind for at få efterafgrøderne i jorden til tiden, er uden tvivl det, der fascinerer mig mest.

Respekt for det!

Jeg er selvfølgelig også helt med på, at artiklen illustrerer den alvor, der ligger i, at landbrugere kan være udfordret af at skulle nå at etablere efterafgrøder i år med kraftig nedbør.

Som jeg også sagde på det forrige samråd, har jeg stor forståelse for, at den enkelte landmand kan stå i en situation med store udfordringer.

De nye regler, der er gennemført efter lovændringen i 2019, giver mere fleksibilitet. Men de efterlader også landbrugerne med en nedsat kvælstofkvote året efter.

Regeringen har løbende gjort, hvad der er muligt for at øge fleksibiliteten, uden at det koster på miljøet. Og det vil vi fortsat gøre.

TALEPAPIR

Men hensynet til mere fleksibilitet til den enkelte landmand skal balanceres over for hensynet til vandmiljøet. Og her er det altså en bunden opgave, at Danmark skal leve op til EU's vandrammedirektiv. Og nitratdirektivet for den sags skyld.

Muligheder for mere fleksibilitet – kort sigt

Som jeg også nævnte på sidste samråd, er Fødevarerministeriet parat til at se på, hvilke konkrete justeringer, der eventuelt kan sættes ind med på kort sigt.

Først og fremmest tager vi nye virkemidler i brug så hurtigt som det fagligt, miljømæssigt og administrativt kan lade sig gøre.

Men jeg må også sige, at vi ved, at vi i forhold til at justere efterafgrødeordningerne kommer til støde på nogle udfordringer, der ikke lige kan løses.

TALEPAPIR

Flere af mulighederne for at justere efterafgrødeordningerne var oppe på det seneste samråd om efterafgrøder. Dem vil jeg gennemgå her:

Mulighed 1 er **udjævning af den såkaldte trappemodel**, så ugemodellen eventuelt erstattes af en dag-til-dag model.

Umiddelbart virker det fornuftigt. Det er imidlertid ikke uden udfordringer. En af udfordringerne er, at det kan være svært at fastslå miljøeffekten af bare én dags tidligere eller senere såning af efterafgrøderne. Samtidig er det udfordrende at kontrollere, hvorvidt en efterafgrøde er etableret på én helt bestemt dato ud af mange mulige i perioden. Dette kan muligvis overkommes ved anvendelse af gps-registreringer, men det undersøger vi nærmere.

TALEPAPIR

Mulighed 2 er **træk på efterafgrødebanken**, hvor det, at landbrugeren etablerer efterafgrøder senere end 20. august, kunne kompenseres ved at nedskrive efterafgrødebanken tilsvarende.

Mulighed 3 er en **bonusordning, hvis landbrugeren etablerer efterafgrøder inden fristen** den 20. august. Her kunne fordelene for landbrugeren være krav om et lidt mindre areal med efterafgrøder.

Aarhus Universitet har dog endnu ikke kunnet fastsætte en generelt gældende miljøeffekt af såning tidligere end 20. august. Dertil mangler flere forsøgsdata. I den nuværende vurdering indgår, at nogle landbrugere allerede i dag etablerer deres efterafgrøder inden fristen. Der vil således ikke være en ekstra miljøeffekt. Så denne løsning ser svær ud. Men vi kigger på det.

TALEPAPIR

Endelig skal Mulighed 4 nævnes, som er forslaget om, at hvis efterafgrøderne etableres sent, så kan **fristen for, hvornår landbrugeren kan destruere efterafgrøderne udskydes** tilsvarende.

Her siger Aarhus Universitet, at der i beregning af den miljøeffekt, efterafgrøder har, allerede er indregnet en effekt af, at mange landbrugere lader efterafgrøderne stå længere end fristen for destruktion den 20. oktober.

Fælles for de to sidstnævnte muligheder er altså, at vi fortsat mangler et tilstrækkeligt stærkt fagligt grundlag til at underbygge en positiv effekt ved disse justeringer af ordningen.

Der er således udfordringer ved alle de nævnte justeringsmuligheder. Det gælder både i forhold til kontrol, øget kompleksitet og effekten på vandmiljøet.

TALEPAPIR

Vi skal ikke gå på kompromis med vandmiljøet.

Mulighederne for at leve op til kravet om efterafgrøder varierer geografisk i Danmark. For eksempel er det kendt, at klimatiske variationer ofte gør det vanskeligere at nå etableringsfristen i Nordjylland end i sydligere dele af landet.

Intuitivt virker det fornuftigt at forsøge at stille landsdelene ens i mulighederne for at leve op til fristerne ved at operere med forskellige datoer i forskellige landsdele.

Her er udfordringen dog, at en senere etablering af efterafgrøder i Nordjylland vil efterlade en miljømanko, fordi effekten som nævnt aftager i løbet af efteråret.

For at sikre miljøeffekten vil landbrugere i Nordjylland i givet fald skulle etablere et større areal med efterafgrøder.

TALEPAPIR

Man kunne også forestille sig en differentiering, hvor efterafgrødekravet tilpasses de praktiske muligheder i forskellige landsdele. Altså hvor man har et øget krav visse steder og reduceret krav andre steder. Det ville imidlertid kunne reducere effekten af efterafgrøder i netop de områder, hvor der et stort behov for indsats i forhold til vandmiljøet. Så det er heller ikke rigtig en løsning.

Jeg vil som sagt gerne se på, hvordan vi kan hjælpe områder af landet, hvor der i besværlige år er særlige udfordringer med efterafgrøderne.

Det der står tilbage i forbindelse med de geografiske udfordringer, er at undersøge mulighederne for løsninger uden for selve efterafgrøde-reguleringen. Det kunne for eksempel være at understøtte præcisionslandbrug yderligere. Det ser jeg meget gerne på.

Vi vil rigtig gerne finde løsninger. Fødevareministeriet undersøger, om vi kan finde brugbare løsninger

TALEPAPIR

på de udfordringer, vi ser. Og som I er med til at pege på.

Men under den klare forudsætning, at vi skal levere den nødvendige kvælstofreduktion og leve op til vandrammedirektivet.

Hvad er processen nu?

Jeg vil gerne invitere hovedinteressenterne til at arbejde videre med modeller, der kan sikre større fleksibilitet for landbrugeren – uden at det går ud over hensynet til vandmiljøet.

Og jeg vil sørge for, at I får en tilbagemelding, når vi har resultaterne.

TALEPAPIR

Muligheder for mere fleksibilitet – lidt længere sigt

Vi vil også se på efterafgrødereglerne på den lidt længere bane.

Det indgår i aftalen om grøn omstilling af landbruget, som vi jo netop har indgået mellem næsten alle Folketingets partier, at der i forbindelse med genbesøget i 2023/24 gennemføres et tjek af de nuværende regelsæt for etablering af efterafgrøder.

Hertil kommer, at der i arbejdet med en ny og mere omkostningseffektiv reguleringsmodel helt naturligt vil blive set på, hvordan vi kan skabe en mere fleksibel model for landbrugerne.

Det er et omfattende arbejde, som løbende vil involvere alle parter i landbrugsaftalen.

Og det er et arbejde, jeg ser meget frem til.

Tak for ordet!